

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/69776

Uw kenmerk
180126

Bijlage(n)
1

Datum 23 april 2026
Betreft Beantwoording vragen EK-fractie FvD over straling en
geo-engineering

Geachte voorzitter,

Op 10 maart 2026 zijn nadere vragen ontvangen van de fractie van FvD, mede namens de BBB-fractie, naar aanleiding van de beantwoording van eerdere vragen over straling en geo-engineering (Kamerstukken I, 2025–2026, 30 175, AC).

Een deel van deze vragen verwijst naar eerdere beantwoording, in de brieven van 26 april 2024, 14 april 2025 en 3 februari 2026¹. Waar relevant wordt in deze brief naar deze eerdere antwoorden verwezen en wordt de kern daarvan kort weergegeven.

De regering merkt voorts op dat in de huidige vragenronde op verschillende plaatsen door de vraagsteller wordt verwezen naar afzonderlijke passages uit eerdere antwoorden. Deze passages maken echter onderdeel uit van een bredere beantwoording waarin het standpunt van de regering is toegelicht en dienen in die context te worden gelezen.

Naar aanleiding van de eerdere beantwoording is in de brief aangegeven dat de leden van de fractie van FvD van mening zijn dat hun eerdere vragen ondermaats en onvolledig zijn beantwoord.

Eerdere vragen zijn echter al zeer uitvoerig beantwoord, en in veel gevallen is geen nieuwe informatie te geven. Waar vragen betrekking hebben op onderwerpen die reeds eerder zijn behandeld, wordt in deze beantwoording daarom volstaan met een verwijzing naar de eerdere beantwoording en een korte samenvatting daarvan.

Uitgangspunt van het kabinetsbeleid

Bij de beoordeling van mogelijke gezondheidseffecten van elektromagnetische velden (EMV) baseert de regering zich op internationale wetenschappelijke evaluaties van onafhankelijke adviesorganen, waaronder de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en nationale adviesorganen zoals de Gezondheidsraad.

---

¹ Kamerstukken I, 30175 AA, AB en AC.

De blootstellingslimieten die in Nederland worden gehanteerd zijn opgesteld door de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP). Deze limieten worden internationaal toegepast en zijn door de Europese Unie aanbevolen aan de lidstaten.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/69776

Op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur concluderen internationale evaluaties dat er geen wetenschappelijk bewijs is voor gezondheidsschade bij blootstelling onder deze blootstellingslimieten.

De regering heeft dit uitgangspunt eerder toegelicht in de brieven van 26 april 2024, 14 april 2025 en 3 februari 2026.

Met deze toelichting wordt mede ingegaan op de vragen van de leden over mogelijke gezondheidsschade door EMV, de rol van ICNIRP-normen en de voortzetting van de uitrol van communicatienetwerken.

Gezondheidseffecten van elektromagnetische velden

De leden vragen of het risico op gezondheidsschade door elektromagnetische velden (EMV) kan worden uitgesloten.

Zoals hierboven uiteengezet baseert de regering haar beleid op internationale wetenschappelijke evaluaties van onafhankelijke adviesorganen. Deze evaluaties hebben geen gezondheidseffecten vastgesteld bij blootstelling onder de geldende blootstellingslimieten.

De beschikbare wetenschappelijke literatuur toont geen causaal verband aan tussen blootstelling aan elektromagnetische velden onder deze limieten en gezondheidsschade. Tegelijkertijd blijft wetenschappelijk onderzoek naar mogelijke gezondheidseffecten plaatsvinden en worden nieuwe inzichten in internationale evaluaties betrokken. Op basis van de huidige stand van de wetenschap ziet de regering geen aanleiding haar beleid op dit punt te wijzigen.

Uitrol van communicatienetwerken

De leden vragen waarom de uitrol van communicatienetwerken wordt voortgezet.

Zoals hierboven uiteengezet baseert de regering haar beleid op internationale wetenschappelijke evaluaties. Omdat blootstelling in Nederland onder de geldende blootstellingslimieten blijft en er geen bewijs is voor gezondheidsschade onder deze limieten, ziet de regering geen aanleiding om bijvoorbeeld mobiele communicatienetwerken hierin te beperken.

Verantwoordelijkheid van de overheid en publieksvoorlichting

De leden vragen of de regering verantwoordelijkheid draagt voor mogelijke gezondheidsschade en waarom geen publiekscampagne wordt gevoerd over mogelijke risico's van EMV.

Zoals in eerdere beantwoording is aangegeven hanteert de overheid de door de Europese Unie aanbevolen internationale ICNIRP-normen als blootstellingslimieten voor EMV, ter bescherming van de volksgezondheid. Metingen van de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) laten zien dat de blootstelling in Nederland onder de blootstellingslimieten blijft. Bij deze metingen wordt ook rekening gehouden met meerdere antenne-installaties en cumulatie.

De passages uit eerdere beantwoording waarnaar de leden verwijzen geven geen aanleiding voor een andere conclusie dan reeds eerder is uiteengezet. Op basis van de huidige stand van de wetenschap ziet de regering daarom geen aanleiding voor publiekscampagnes over gezondheidsrisico's van EMV. Overigens kunnen burgers en professionals met vragen over antennes en EMV maar ook over gezondheid, terecht bij het Antennebureau via de website (www.antennebureau.nl). Het Antennebureau geeft op aanvraag voorlichtingen door heel Nederland en organiseert ook kennissessies en cursussen over antennes. Verder publiceren zij informatie over metingen op de website. Ook is het Kennisplatform EMV telefonisch en via de website (www.kennisplatform.nl) beschikbaar voor vragen en duidt het wetenschappelijke onderzoeken en ontwikkelingen.

Om verder inzicht te geven in het werkveld van de RDI, zijn geïnteresseerde Kamerleden van harte uitgenodigd voor een toelichting op hun kantoor in Amersfoort. Daar kunnen specialisten van de Rijksinspectie uitleg geven over het toezicht op EMV en de communicatie daarover.

Geo-engineering en chemtrails

De leden vragen op welke gronden de regering concludeert dat in Nederland geen sprake is van het opzettelijk verspreiden van stoffen in de atmosfeer en vragen om data en het opvragen van gegevens bij luchtvaartmaatschappijen.

Deze vraag is reeds beantwoord in de brief van 26 april 2024 en nader toegelicht in latere correspondentie met uw Kamer.

Daarin is aangegeven dat dergelijke activiteiten niet plaatsvinden in Nederland of in het Nederlandse luchtruim. Er zijn daarom geen gegevens te delen en het opvragen van data bij luchtvaartmaatschappijen is daarmee ook niet aan de orde. De zichtbare vliegtuigstrepen waarnaar wordt verwezen zijn strepen die ontstaan door condensatie van waterdamp, welke ontstaat uit verbranding van brandstoffen in vliegtuigmotoren. Onder specifieke atmosferische omstandigheden is deze waterdamp kortere of langere tijd zichtbaar.

Internationale ontwikkelingen

De leden vragen naar ontwikkelingen rond chemtrails in enkele Amerikaanse staten.

Ook deze vraag is eerder gesteld en de regering is bekend met discussies die hierover op sommige social mediafora worden gevoerd en, naar opgave van de vraagsteller, in delen van de Verenigde Staten heeft geleid tot regelgeving.

Zoals eerder aangegeven neemt de regering dit voor kennisgeving aan. Er is geen onderbouwing om aan te nemen dat deze praktijken überhaupt plaatsvinden, en in ieder geval niet in Nederland.

Tot slot

De regering blijft de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit terrein volgen en baseert haar beleid op adviezen van onafhankelijke wetenschappelijke instituten en internationale organisaties. Indien nieuwe wetenschappelijke inzichten daartoe aanleiding geven, worden deze in internationale evaluaties betrokken en in het beleid meegenomen.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/69776

Annet Bertram

Aan Staatssecretaris

nota

Antwoordbrief vragen EK inzake Straling en geo-
engineering

TER BESLISSING

Datum

16 april 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/69775

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal
Dir. Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's

Beslistermijn

17-04-2026

Bijlage(n)

2

Aanleiding

Op 10 maart 2026 zijn nadere vragen ontvangen van de Eerste Kamerfractie van Forum voor Democratie, mede namens de fractie van BBB, naar aanleiding van de beantwoording van eerdere vragen over straling en geo-engineering (Kamerstukken I, 2025–2026, 30 175, AC).

De vragen hebben betrekking op elektromagnetische velden (EMV) en zogeheten 'geo-engineering'.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met de beantwoording en deze aan de voorzitter van de Eerste Kamer te sturen.

Kernpunten

De aanvullende vragen vallen uiteen in twee thema's: (niet-ioniserende) straling in de vorm van elektromagnetische velden (EMV) en zogeheten 'geo-engineering' ("chemtrails").

Achtergrond beantwoording

- De leden van de fracties van FvD en BBB hebben reeds op drie eerdere momenten vragen van dezelfde strekking gesteld: 26 april 2024, 14 april 2025 en 3 februari 2026.
- De voorliggende vragen vormen een herhaling van de eerder gestelde en beantwoorde vragen en bevatten geen nieuwe feiten of inzichten.
- In de brief van de voorzitter van de vaste commissie voor IenW/VRO staat dat de leden van de fractie van FvD van mening zijn dat hun eerdere vragen ondermaats en onvolledig zijn beantwoord. Zij verzoeken daarom de regering hier alsnog inhoudelijk, concreet en met bewijs, serieus antwoord op te geven.
- Aangezien er sinds de eerdere beantwoording geen nieuwe inzichten of feiten zijn gekomen, wordt voor de beantwoording gebruik gemaakt van onderdelen van de eerdere beantwoording, die in samenhang moeten worden gelezen.
- De beantwoording is daarom bewust beknopt en verwijzend van aard.
- Hieronder wordt de strekking van de vragen en antwoorden uit zowel de vorige als de huidige brief weergegeven.

Elektromagnetische velden (EMV)

- De leden herhalen eerder gestelde en beantwoorde vragen over:
  - Mogelijke gezondheidsschade door EMV;
  - De onderbouwing en betrouwbaarheid van de gehanteerde blootstellingslimieten van de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP);
  - De rechtvaardiging van de voortzetting van de uitrol van communicatienetwerken (zoals 5G);
  - De verantwoordelijkheid van de overheid en het ontbreken van publieksvoorlichting over risico's;
  - Het gebruik van meetgegevens van externe partijen (zoals EMFkaart.nl).
- De kernpunten van de reactie van het kabinet zijn (nu en in eerdere beantwoording):
  - Het kabinetsbeleid is gebaseerd op internationale wetenschappelijke evaluaties (WHO, Gezondheidsraad, ICNIRP).
  - Op basis van de huidige stand van de wetenschap is er geen bewijs voor gezondheidsschade bij blootstelling onder de geldende limieten; dit standpunt wordt ongewijzigd voortgezet.
  - De uitrol van communicatienetwerken vindt plaats binnen deze normen.
  - De overheid stelt normen en ziet toe op naleving; metingen tonen aan dat de blootstelling ruim onder de limieten blijft, ook bij cumulatie van meerdere bronnen.
  - Er is geen aanleiding voor aanvullende publiekscampagnes; burgers en professionals kunnen terecht bij bestaande informatiekanalen (o.a. Antennebureau en Kennisplatform EMV).
  - In eerdere beantwoording is aangegeven dat de regering openstaat voor een gesprek met de initiatiefnemers van EMF-kaart NL; dit gesprek wordt, conform de verantwoordelijkheidsverdeling, via het ministerie van EZK en de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) opgepakt.

'Geo-engineering' ("chemtrails")

- De leden herhalen eerder gestelde en beantwoorde vragen over:
  - Het vermeende opzettelijk verspreiden van stoffen in de atmosfeer;
  - Het beschikbaar stellen of opvragen van gegevens (o.a. bij luchtvaartmaatschappijen);
  - De verklaring van zichtbare vliegtuigstrepen;
  - En internationale ontwikkelingen (met name in de VS).
- De kernpunten van de reactie van het kabinet zijn (nu en in eerdere beantwoording):
  - Dergelijke activiteiten vinden niet plaats in Nederland of het Nederlandse luchtruim. Of deze activiteiten elders wel plaatsvinden is zeer onwaarschijnlijk. Er zijn geen concrete gegevens bekend, alleen op internetfora wordt er door sommigen over gespeculeerd.
  - Aangezien de activiteiten niet plaatsvinden, zijn er geen gegevens beschikbaar en het opvragen daarvan bij derde partijen is daarmee ook niet aan de orde.

Datum

16 april 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/69775

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
TV MBS

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

2

- Zichtbare vliegtuigstrepen zijn condensatiesporen die onder specifieke atmosferische omstandigheden zichtbaar zijn. Bij verbranding van brandstoffen komt waterdamp vrij dat bij lage temperatuur (zoals op vlieghoogte) direct condenseert en zoals langgerekte wolk zichtbaar is.
- Verwijzingen door de vraagsteller naar internationale discussies of maatregelen geven geen nieuwe informatie die een ander inzicht biedt.

Datum

16 april 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/69775

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
TV MBS

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

2

Krachtenveld

Sinds augustus 2024 valt de rijkscoördinatie op het onderwerp elektromagnetische velden onder uw verantwoordelijkheid ten behoeve van de departementen EZK, VRO, VWS, SZW en Defensie.

Het onderwerp EMV kent aanhoudende maatschappelijke en politieke aandacht, met frequente Kamervragen en burgervragen, met name over gezondheidsrisico's en 5G.

Voor publieksinformatie is het Kennisplatform EMV ingericht als centraal informatiepunt. Daarnaast ontvangt het Antennebureau (RDI, EZK) veel vragen van burgers over antennes en blootstelling.

De vragen over geo-engineering/ "chemtrails" maken onderdeel uit van een terugkerend patroon van vragen, waarbij geen sprake is van een feitelijke grondslag.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Toelichting

De vragen zijn in samenwerking met DGLM, het ministerie van EZK en het Antennebureau beantwoord.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Antwoordbrief EK Brief aan Stas IenW inzake Straling en geo-engineering.	Antwoorden op de vragen.
03	Brief EK aan STAS I&W inzake Straling en geo-engineering.	Ingekomen brief met vervolgvragen over EMV-straling en geo-engineering.